

UNELE ASPECTE PRIVITOR LA CALIFICAREA FAPTELOR DE PRIMIRE A UNOR BUNURI NECUVENITE

Ion ȚURCAN

Catedra Drept Penal și Criminologie

This article discusses some of the aspects concerning the acts of improper receipt of goods. Fighting corruption is a primary concern of most state institutions, it being in the constant attention of the media, international bodies and civil society representatives. To this end, laws are developed to prevent and combat corruption, are taken other necessary legal action or extrajudicial. However, the results achieved do not fully correspond to the established desiderata. The corruption level is not reducing, so that to no longer jeopardized the rule of law and democracy, or not to hinder the economic and social development of the country.

Combaterea corupției constituie o preocupare primordială a majorității instituțiilor statului, ea aflându-se în atenția permanentă a mass-media, a organismelor internaționale, a reprezentanților societății civile. În acest scop, sunt elaborate acte normative care urmăresc prevenirea și combaterea corupției, sunt întreprinse alte măsuri de natură juridică sau extrajudicială necesare. Cu toate acestea, rezultatele înregistrate nu corespund pe deplin dezideratelor stabilite. Nu se reduce nivelul corupției, astfel încât să nu mai fie periclitat statul de drept și democrația, să nu mai fie împiedicată dezvoltarea economică și socială a țării [1].

Incriminarea faptelor de corupție, comise de persoane cu funcție de răspundere, are scopul de a apăra, prin mijloacele specifice dreptului penal, valorile fundamentale ale națiunii. Prin scoaterea în afara legii și sancționarea severă a unor asemenea manifestări, care aduc atingere efectivă sau pun în pericol climatul de liniște și de siguranță necesar bunei funcționări a statului, sistemul dreptului penal realizează o importantă funcție de prevenire și reprimare a faptelor de această natură.

În acest sens, o importanță deosebită o are și calificarea corectă a faptelor de primire a unor bunuri necuvenite, care nu sunt legal datorate.

În cazurile în care persoana cu funcție de răspundere primește un bun necuvenit pentru fapte care nu sunt într-o legătură cu atribuțiile sale de serviciu, dar a căror săvârșire putea să o obțină de la alte persoane cu funcție de răspundere grație legăturilor personale, de rudenie sau oricăror altor legături, atunci acțiunile persoanei cu funcție de răspundere nu pot fi calificate ca corupere pasivă, dar, în dependență de caz, ca trafic de influență sau escrocherie.

În conformitate cu art.326 CP RM, prin trafic de influență înțelegem primirea sau extorcarea de bani, săvârșită intenționat de către o persoană care are influență sau care susține că are influență asupra unui funcționar, în scopul de a-l face să îndeplinească ori să nu îndeplinească acțiuni ce intră în obligațiile lui de serviciu, indiferent dacă asemenea acțiuni au fost sau nu săvârșite. Drept exemplu, care evocă natura juridică a traficului de influență, prezentăm următoarele spețe: *P.V., activând în calitate de reprezentant al reclamantei N.G. într-o cauză civilă privind declararea nulității unui contract de vânzare-cumpărare a unui apartament, s-a prevalat de influența presupusă asupra: judecătorului care examina respectiva cauză, în scopul de a-l face să emită o hotărâre în folosul lui N.G.; asupra colaboratorilor Procuraturii UTA Gagauzia, în procedura cărora se afla cauza penală intentată în baza cererii lui N.G. pe faptul confecționării și folosirii documentelor oficiale false la înstrăinarea apartamentului corespunzător, în scopul de a adopta o hotărâre în folosul lui N.G.; asupra judecătorilor instanțelor judecătorești ierarhic superioare, în scopul de a menține hotărârea primei instanțe. Astfel, în perioada 23.04.2007-01.10.2007, P.V. a extorcat de la soacra lui N.G., C.S., 2000 dolari SUA. La 01.10.2007, P.V. a fost reținut în flagrant de către colaboratorii CCCEC [2]; la 21.06.2005, susținând că are influență asupra unor funcționari din cadrul Secției Evidență și Documentare a Populației a sect. Centru, mun. Chișinău, A.S. a primit de la Ț.E. 150 dolari SUA, pentru a urgenta înregistrarea temporară în Republica Moldova a cetățenilor Federației Ruse, M.S., M.A., și a cetățeanului Ucrainei, Z.T. [3].*

M.Vidaicu, în cadrul delimitării infracțiunii de corupere pasivă de traficul de influență, atenționează asupra subiectului acestor două infracțiuni, menționând că coruperea pasivă este o infracțiune comisă de persoana cu funcție de răspundere, pe când subiectul traficului de influență este persoana care are influență asupra

unui funcționar, dar care poate fi și persoană cu funcție de răspundere [4]. Însă, considerăm că legiuitorul ar trebui să diferențieze influența exercitată de o persoană cu funcție de răspundere față de alte persoane cu funcție de răspundere, aceasta fiind cu mult mai periculoasă.

În cazul în care corupătorul transmite persoanei cu funcție de răspundere sau unei alte persoane avantaje necuvenite, pentru ca aceasta să influențeze un funcționar, fapta ultimilor se califică ca trafic de influență, însă fapta corupătorului rămâne în afara legii penale, dat fiind faptul că Codul penal nu prevede răspunderea penală pentru persoana care transmite avantaje necuvenite pentru a instiga traficarea funcției.

Aceasta constituie o lacună esențială a legii penale, lacună care poate fi înlăturată prin introducerea în Codul penal a unor norme speciale care ar stabili răspunderea și pedeapsa penală pentru instigarea la traficul de influență.

Nu putem fi de acord cu autorii care afirmă că urmează a fi calificată ca corupere pasivă fapta persoanei cu funcție de răspundere care primește avantaje necuvenite pentru a efectua careva acțiuni, pe care obiectiv nu poate să le săvârșească, acestea fiind în afara competenței sale de serviciu. A.Kviținia este de părere că „acțiunile părților, în asemenea situație, includ în sine nu doar o caracteristică obiectivă față de acțiunile săvârșite de persoana cu funcție de răspundere, precum și față de posibilitățile, pe care aceasta le deține, dar și unele momente subiective, precum ar fi intenția persoanei cu funcție de răspundere corupte de a săvârși anumite acțiuni sau, cel puțin, promiterea pe care o dă corupătorului de a săvârși acțiunile dorite de acesta, cu toate că în realitate nu a avut o atare intenție, nici posibilitate” [5].

Totuși, susținem opinia, potrivit căreia în asemenea cazuri fapta persoanei cu funcție de răspundere nu poate fi calificată drept corupere pasivă, deoarece în lege se menționează despre acțiuni care constituie atribuțiile de serviciu ale persoanei [6]. De altfel, o asemenea interpretare își găsește suportul său juridic în alin.(2) art.3 CP RM.

Dacă în momentul pretinderii bunurilor necuvenite persoana cu funcție de răspundere nu avea în nici un mod, potrivit atribuțiilor sale de serviciu, posibilitatea și competența de a îndeplini promisiunea făcută, însă a lăsat să se creadă că are abilitatea legală în acest sens, fapta nu poate fi calificată drept corupere pasivă, ci, în dependență de caz, ca escrocherie sau trafic de influență.

De aceeași părere este și autorul rus B.Zavidov, care menționează că primirea de către o persoană cu funcție de răspundere a avantajelor necuvenite pentru săvârșirea de acțiuni (inațiuni), pe care persoana cu funcție de răspundere nu le poate săvârși din cauza că nu are atribuții de serviciu în acest sens, urmează a fi calificată, cu condiția existenței intenției de a obține aceste avantaje, drept escrocherie [7].

În sensul alin.(1) art.324 CP RM, persoana cu funcție de răspundere poate să comită fapta atât prin acțiune (semnarea actului administrativ, liberarea de răspundere contravențională sau penală, angajarea la serviciu etc.), cât și prin inacțiune – în cazul în care persoana coruptă nu îndeplinește sau îndeplinește cu întârziere acțiunile solicitate de la ea.

Pentru calificarea infracțiunii de corupere pasivă, este suficient ca actul, pentru a cărui săvârșire persoana cu funcție de răspundere pretinde la bunuri necuvenite, să intre în competența acesteia, fiind irelevant faptul dacă ea a avut dreptul de a-l efectua. În acest sens, s-a afirmat, în contradictoriu, că nu va exista latura obiectivă a infracțiunii de corupere pasivă în cazul când, în perioada în care persoana cu funcție de răspundere se află în concediu legal – de odihnă sau medical (fără să-și fi reluat temporar serviciul), o altă persoană a fost desemnată legal să o înlocuiască, competența de efectuare a acțiunii revenind acesteia din urmă” [8].

Nu putem accepta această idee, din considerentul că legea cere numai ca actul negociat de persoana cu funcție de răspundere, în schimbul bunurilor necuvenite, să facă parte din sfera atribuțiilor de serviciu ale acesteia, nu și ca persoana cu funcție de răspundere să mai dispună de dreptul de a-l săvârși. Dar, indiferent de aceasta, concediul de odihnă sau medical este un drept al persoanelor încadrate în muncă, acordat fie pentru refacerea capacității de muncă după scurgerea unei anumite perioade lucrate, fie pentru însănătoșirea celor bolnavi: „Orice salariat care lucrează în baza unui contract individual de muncă beneficiază de dreptul la concediu de odihnă anual” (alin.(3) art.112 din Codul muncii al Republicii Moldova din 28.03.2003 [9].

Concediul nu are drept consecință întreruperea sau suspendarea raporturilor de muncă. Pe perioada concediului, beneficiarul lui nu mai este obligat să presteze munca, să exercite atribuțiile de serviciu în cadrul funcției deținute. Legislația nu a instituit pentru cel încadrat în muncă interdicția de a exercita activități specifice funcției sale în perioada aflării în concediu și nici nu prevede invalidarea actelor în asemenea împrejurări. Actele efectuate de către persoana cu funcție de răspundere, în perioada aflării în concediu, nu sunt nici nule

și nici anulabile pe acest temei [10]. Așadar, considerăm că, în cazul în care, persoana cu funcție de răspundere va primi careva bunuri necuvenite pentru a săvârși careva acțiuni care țin de obligațiile sale de serviciu, chiar și în acest moment ea aflându-se în concediu, aceasta nu constituie un impediment pentru tragerea ei la răspundere penală în baza art.324 Cod penal.

Referințe:

1. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova pentru aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, nr.421 din 16.12.2004 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.13-16.
2. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 05.05.2009. Dosarul nr.1ra-311/2009 // www.csj.md
3. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 07.04.2009. Dosarul nr.1ra-354/2009 // www.csj.md
4. Vidaicu M. Traficul de influență // Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socio-umanistice”. - 2004, vol.1, p.356-361.
5. Квициния А. Взятничество и борьба с ним. - Сухуми: Алашара, 1980, p.77.
6. Dobrinoiu V. Traficarea funcției și a influenței în dreptul penal. - București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1983, p.86.
7. Завидов Б. Взятничество. Уголовно-правовой анализ получения и дачи взятки. - Москва: Норма, 2002, p.10.
8. Dobrinoiu V. Traficarea funcției și a influenței în dreptul penal. - București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1983, p.89.
9. Codul muncii al Republicii Moldova din 28.03.2003 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.159-162.
10. Diaconescu H. Infrațiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea. - București: ALL Beck, 2004, p.39

Prezentat la 16.06.2010